

LETO I. 1936-37

A. S. Pūikin

Puškin-Klopčić.
 Kuba. Musič.
 Vidmar. Globočnik. Pir-
 nat. Hudoklin. Maleš.

Abu-Novák. Gorše. Stete. Babič. Slovnik.

Jirák. Poglayen-Neuwall. Gradnik. G. A. Kos.

Jakao. Kogovšek. Ing. Strukelj. Ing. Kham. Ing. Omahen.

Ing. Serajnik. Vidmarieva. Subić. Kos

naročnikom

in

čitateljem!

Radi boljšega razumevanja sporočamo, da smo doslej izdali naslednje številke naše revije:

1. številka — **veliki format**

1. „ — **mali** „

2. „ — „ „

skupno torej tri številke.

V maju tekočega leta izide še 3. številka na malem formatu, s čemur bo naš prvi letnik 1936/1937 v obsegu štirih številčk zaključen.

Format revije smo spremenili na izrecno željo naših p. n. naročnikov, pri čemur pripominjamo, da je sedanja oblika revije (mali format) trajna tudi za vse bodoče letnike in se ista v nobenem primeru ne bo spremenila.

P. n. naročniki, ki morda pomotoma niso prejeli katere od zgoraj označenih številčk, naj isto reklamirajo. Pri reklamiranju 1. številke je vselej označiti ali gre za veliki ali mali format.

Novi naročniki dobijo lahko še vse dosedaj izišle številke prvega letnika.

Naročnina za vse štiri številke 1936/1937 znaša

Din 40.— za revijo na navadnem papirju

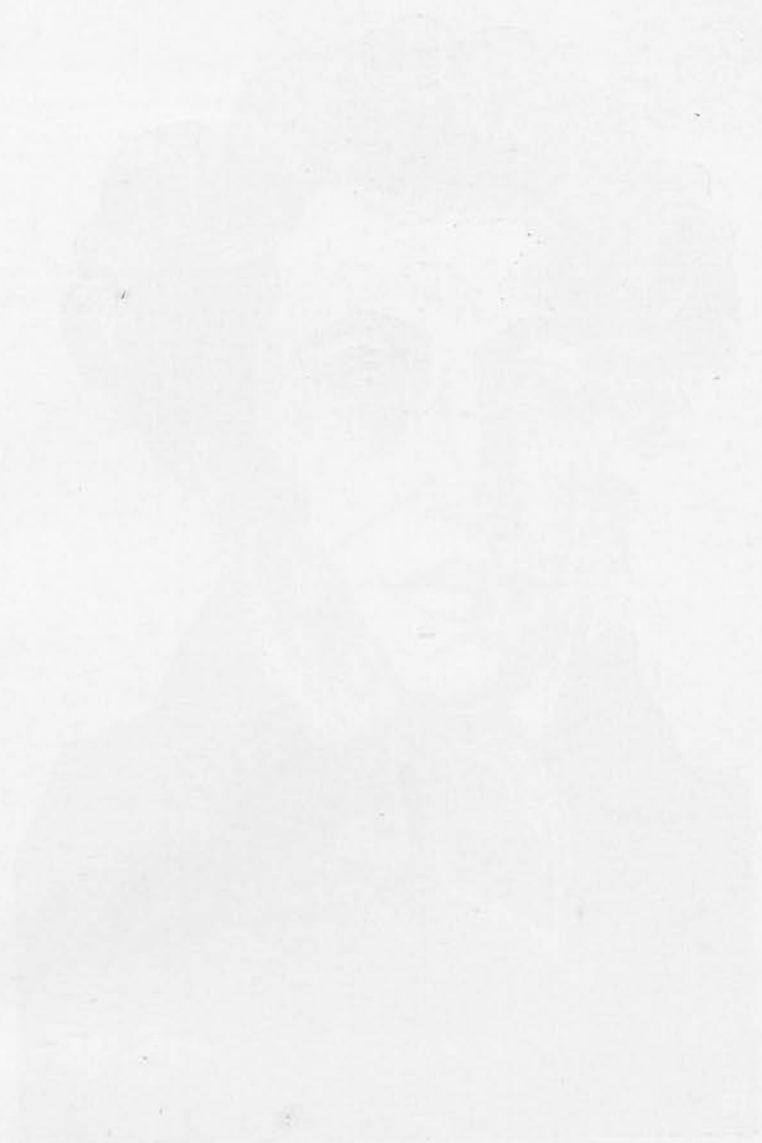
„ 60.— „ „ „ umetniškem papirju

in je plačljiva na poštno-čekovni račun št. 15.474 v Ljubljani.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

UMETNOSTI

LJUBLJANA, POD TURNOM ŠTEV. 5

Miha Maleš - Puškin - Po izvir. lesorezu 1925

Razum in ljubezen

(1815)

Ujel bi mladi Dafnis rad Dorido.

„O deklica“, je klical ji, „postoj!
Da ljubiš me, povej! — in da sem tvoj,
in miren bom — prisegam na Kiprido!“

Razum svari: „Besede mu ne daj!“

A Eros: „Da ga ljubiš, mu priznaj!“

„O ljubim te,“ je rekla pastirica.

Obema zagorelo je srce
in Dafnis ji je padel pred nogé,
oči povabila je krasotica.

„O zbeži, zbeži!“ jo razum svari.

„Ostani ž njim!“ ji Eros govori.

In je ostala. Dafnis lepotico
drhté prijel je za roko: „Poglej,
kako golobček v senci gostih vej
objema svojo belo golobico!“

„O zbeži!“ znova jo razum svari.

„Posnemaj zgled!“ ji Eros govori.

In zagorela so ji usta vroče,
preletel jih je ljubezniv nasmeh;
in že z medlenjem blaženim v očeh
je vdano padla dragemu v naročje.

„Želim ti srečo!“ Eros govori.

A kaj razum? Razum — molči.

A. S. Puškin.

(Prevedel Mile Klopčič).

Puškin - Lastna podoba - Risba

PUŠKINOVA UMETNOST ni bila v izražanju enostranska — le besedna, kakor je pri mnogih. Vsi, skoro prav vsi njegovi rokopisi, ki so še ohranjeni, nam to potrjujejo. Veliki pesnik je skoro vsak list svojih rokopisov opremil z risbami.

Niso to dolgočasne vinjete v geometrijski ali kaki diletantski obliki, temveč vinjete, arabeske, ki so privrele pesniku iz srca, tako spontano in primarno pred oči, da jim je njegova roka dala likovno obliko, s katero so zaživele večno življenje, kakor so zaživele večno življenje s peresom pisane besede, povezane v rime.

Risal je v začetku teksta, na robu in na koncu. Najrajši glave in prizore oseb, katere je opeval. In to kot samouk s tako spretnostjo in dovršenostjo, da mora še tako kritično oko osupniti. Zelo rad je risal sebe, zlasti v profilu — pa nikdar ne takšnega, kakršen je v resnici bil, temveč takšnega, kakor ga je videl s svojimi notranjimi očmi.

Večkrat se je upodobil v uniformah in oblekah, v katerih ni nikoli bil; prav tako si je delal frizure, katerih nikoli nosil ni . . .

Risal je po navadi le s peresom, vendar lahkotno in sigurno. Nikdar ni popravljajal ali celo radiral. Svojih risb ni skrival ali tajil, kakor ni skrival in tajil svojih epigramov.

Upodablajočo umetnost je zelo ljubil. Rad se je družil s slikarji in govoril o umetnosti. Nikdar ni nameril ostre puščice svojih epigramov nanje.

Puškinove risbe so resnično sestavni del ustvariteljeve veličine Puškina — pesnika in genija.

m

Zoran Mušič - Kastiljska krajina - Olje 1935

A. I. Puškin

Te besede za stoto obletnico Puškinove smrti veljajo neumrljivemu Puškinu, osebnosti, ki skrivnostno zajeta v besede in stihe, danes, po teh sto letih še vedno živi, živi tako resnično, da ti je treba samo odpreti knjigo, in že bosta toplo srce in bistri um tega edinstvenega poeta vznemirila, presenetila in očarala tvoje čustvo in tvojo misel. Temu Puškinu velja moja beseda; zato vam v teh kratkih minutah ne bom govoril ne o njegovem rodu, ne o njegovem nesrečnem in polnem življenju, in ne o njegovi tragični smrti, marveč bom skušal očrtati to nepopisno, živo, čvrsto in neizbrisno osebnost, ki nanovo zaživi v vsakem bralcu in ki je v teh sto letih utolažila, ohrabrila in vzradostila nešteto človeških duš.

O desetletnem Puškinu je dejala njegova babica: „Ne vem, kaj bo iz mojega starejšega vnuka; včasih ga nikakor ne razmaješ in ne pripraviš, da bi se šel igrat z otroki, včasih pa se tako razigra in razvname, da ga z ničimer ne ukrotiš; iz ene krajnosti se meče v drugo, sredine ne pozna.“ — Te besede, izrečene v času, ko je znal bodoči poet po zagotovilu njegovega brata že sko-

raj vso francosko poezijo na pamet, — opozarjajo na dve temeljni značilnosti Puškinove poezije, lastnosti, ki sta se v sublimiranem svetu umetnosti izpremenili v vrlini. Prva izmed njiju je obsežnost čustvene skale. Kajti srce, ki pada iz skrajnosti v skrajnost, pozna vse odtenke. Ta razpetost med skrajnosti se pri Puškinu javlja posebno izrazito. Tak je sam s seboj, tak je v ljubezni in tudi v svojem odnosu do narave. Njegova najintimnejša duhovna lirika govori o razpoloženjih popolne skrušenosti, o razpoloženjih notranjega obupa nad zgrešenim življenjem in pozna tudi visoki zanos pravega, po usodi izbranega in zaznamovanega „Preroka“. Odtod vesoljno sočutje, ki se v njegovem srcu skrivnostno druži z umetniškim prezirom do povprečne množice. Njegov čut za naravo je zlasti v zgodnjih letih ves prevzet z veličastjo in slikovitostjo divjega Kavkaza, toda že zelo zgodaj, kesneje pa vedno pogosteje, se javlja v njegovi poeziji tiha, melanholična ruska priroda s svojim enoličnim čarom. A tudi v tej enolični narodi pozna vsa razpoloženja od blage južne noči do demonskega snežnega

viharja z njegovim tuljenjem in s pošastnimi glasovi volkov. — Njegova erotična lirika izraža takó lahkomiselno čustvenost in čutnost peterburškega dandyja kakor tudi najgloblja in najnežnejša ljubavna čustva, kar jih poznamo v svetovni literaturi. In isto čustvo se pri njem stopnjuje do silovitosti, s kakršno je nakopičeno v erotično-demonški osebnosti Don Juana, dasi se poet često z vso resnobo izprašuje, ali je sploh sposoben ljubiti in ali je sploh že koga ljubil, in dasi se obtožuje, da je njegovo srce v zadnjem bistvu hladno in mrtvo. — Vsa ta raznolikost in protislovnost v njegovi izpovedi ni podobna neurenjenosti, marveč vzbuja samo vtis bogastva in polnosti.

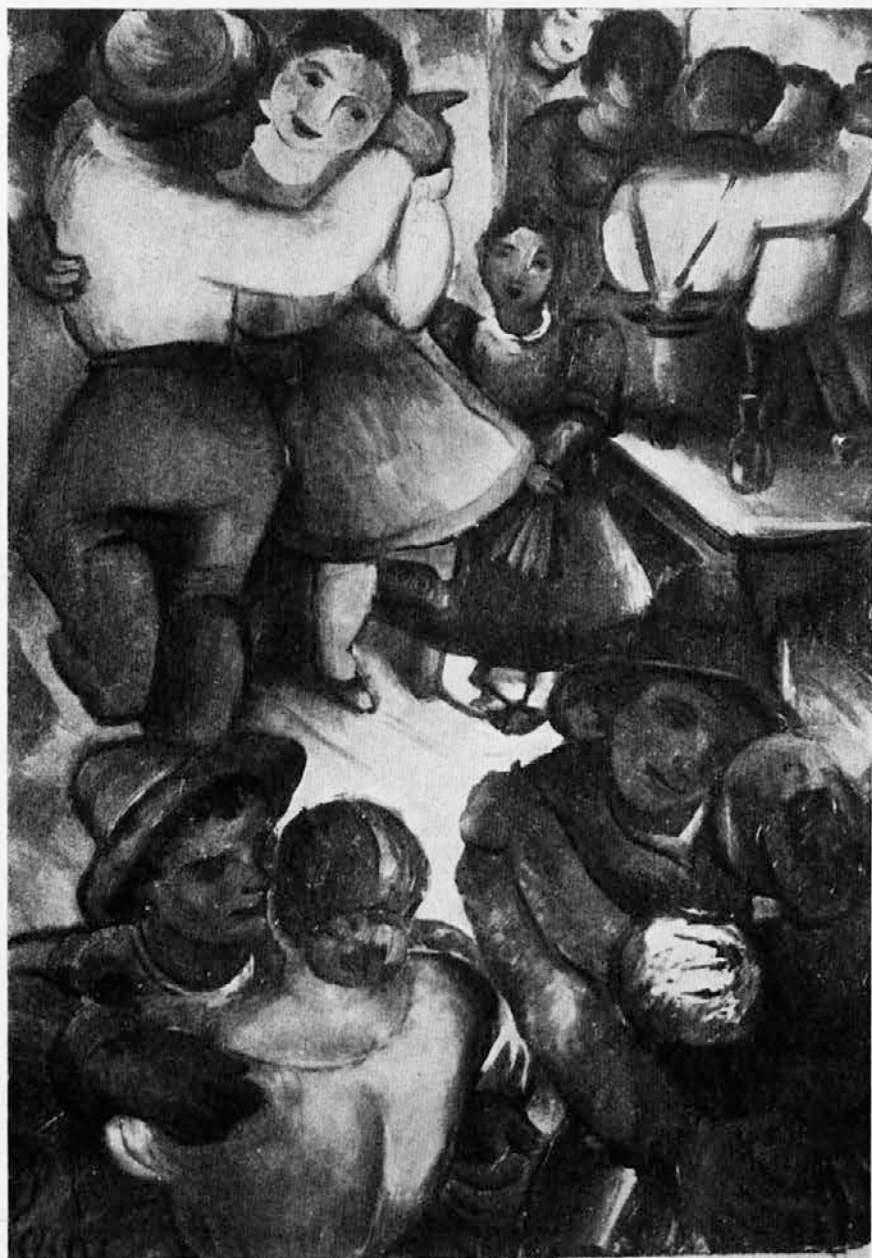
Tako se more izpovedati samo svobodna narava, samo osebnost, ki eksistira in živi edinole po zakonih svojega srca, pa naj bodo njegove postave svetu še tako nerazumljive. In res, Puškin je ves, v vsej svoji raznolikosti neodvisen naravni pojav, prvobiten in globoko človeški hkratu: njegovo srce živi samotno in svobodno, kakor se svobodno vzpenjajo v nebo kavkaški vrhovi, ki jih je tolikokrat opeval, in kakor žive svoje veličastno in samotno življenje z oblaki, viharji in soncem, ki ogreva njihove ledene in kamenite grmade. To neodvisno srce ne pozna ne prikrivanja ne pretvarjanja. Pogum ima biti takó, kakršno je ustvarjeno, in se izpovedati takó, kakršno je — pa bodisi v ogorčenje in začudenje sveta in bodisi celo v skrušeno strmenje lastne zavesti.

V resnični umetnosti poteka vse, vsebina, značaj in oblika iz enega osrednjega vira, iz osnov osebnosti. Tako je tudi pri Puškinu. S tem prehajam k drugemu svojstvu, ki nanj opozarjajo navedene besede njegove babice. Ves značaj, pa tudi vso obliko svoje umetnosti je Puškin zajel iz svojega srca, kajti kakor se njegove srce igra z njim, tako se Puškin igra s čustvi svojega srca, toda igra v najpomembnejšem smislu besede. Igra se z njimi, kakor se genialen muzik igra z akordi, tako se igra Puškin s čustvi, da se mu tehtna in čista prelivajo v melodije, ne da bi pri tem izgubila kaj svoje resničnosti in človeške pomembnosti. Oglejte si samo „Onjegina“ in v njegovem pestrem bogastvu boste zlahka opazili to Puškinovo odliko. Pomembno in pomenljivo igrivost bi jo lahko imenovali in ta smiselna in resna igrivost je bistvo vsake umetnosti. Puškina je je naučilo njegovo srce. Podobno je tudi z njegovo obliko.

Mislim, da ga ni v svetovni literaturi pesnika, ki bi mu stihii tekli tako svobodno, preprosto in lahkotno, kakor teko njemu. Zdi se ti, da mu čisti in lahko vro naravnost iz srca, da se igra in zabava z njimi ali da so njegova edina naravna govornica, tako neprisiljeno žubore, čeprav se strogo podrejšo rimi in ritmu njegove čustvenosti, ki se v teh igrivih vrsticah vendarle izraža z vso pristnostjo in z vso resnobo polnega in globokega življenja. Če bi hotel Puškina primerjati, bi mu glede tega svojstva lahko vzporedil samo še Mozarta, ki ume s svojo igrivo in smehljajočo se muziko izražati vse od lahke radosti do demoničnih strasti in do smrtne groze. In čudovito točna je beseda, ki jo je o Puškinu zapisal Merežkovski: „V primeri z njim se zde vsi drugi pesniki težki in mračni — on edini gre svetel in lahek preko zemlje, skoraj ne da bi se je dotaknil — kakor helenski bog.“

V skladu s to njegovo naravo, umetniško krettnjo in obliko je tudi smer, ki se kaže v njegovi tvornosti. Pričel je, zlasti v daljših pesnitvah s tem, da si je izbiral zanje eksotične, bujne, romantične snovi. Toda čim bolj je zorel, tem bolj se je njegov okus obračal k domačemu, preprostemu, drobnemu življenju.

To dejstvo je ugotovil že Gogolj, ki ga je tudi razložil z naslednjimi besedami: „Čim navadnejši je predmet, tem večji mora biti pesnik, da iz njega ustvari nekaj nenavadnega, nekaj, kar ne bo samo vsakdanje, ampak med drugim tudi prava resnica.“ Puškinova smer je bila smer resničnega umetnika in usoda je hotela, da ni ostala pomembna samo zanj. S tem, da je odprl literaturi pot v domače, rusko življenje, je utrl ali vsaj neskončno olajšal literarni razvoj svojim naslednikom od Gogolja preko Turgenjeva, Gončarova, Dostojevskega, Tolstega pa do Čehova, skratka vsej veliki in znameniti družini ruskih realistov, predstavnikov čudovite literature, ki jo vsi globoko ljubimo in spoštujemo. Vsi ti veliki tvorci so se učili pri njem, vsi so ga študirali, ga sveto spoštovali, se sklicevali nanj in ga imenovali očeta ruske literature. Res je, dragocenost je vredna sama po sebi, toda dragocena je tudi po svojih učinkih. Kje je tvorec v svetovni literaturi, ki bi se mogel ponašati z veličastnejšim nasledstvom in ki bi ga njegovo nasledstvo tako enodušno, tako složno, tako ginljivo priznavalo, kakor so ruski pisatelji priznavali in še dandanes priznavajo Puškina?

Olaf Globočnik - Zabava - Olje 1936

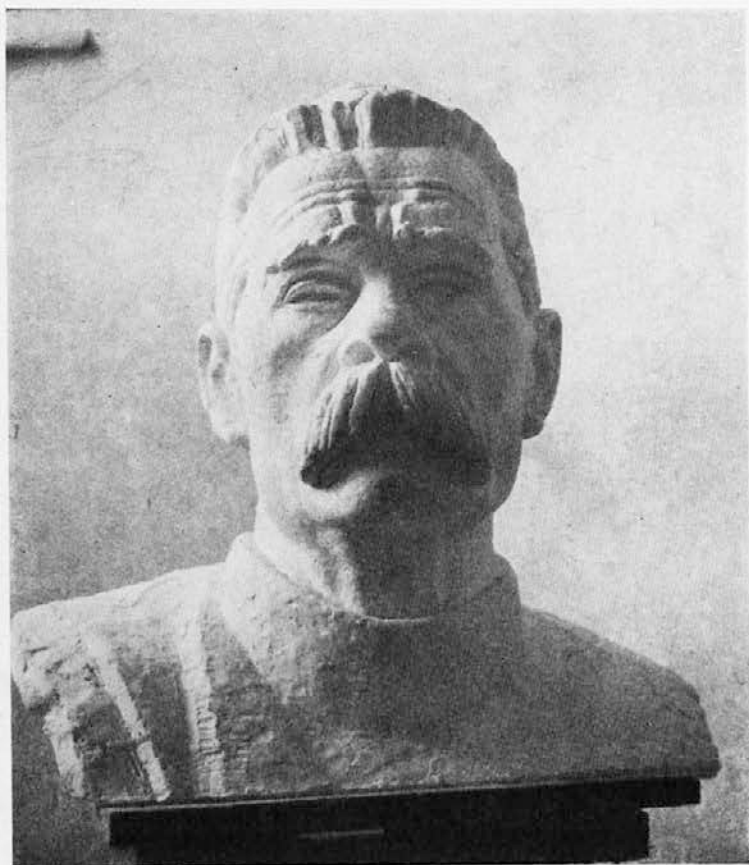
In ves ta mogočni zbor je v hvali in zahvali za dolga leta radostno prehitel sivolas Goethe, ki je — kakor pravi v stihih, naslovljenih Puškinu — dan in noč prebiral dela petindvajsetletnega mladeniča in se učil iz njih. Velike in skromne besede

starega Olimpijca, toda kot priznanje pravične, kajti ruska literatura je kesneje rodila morda večje mislece in spoznavalce, kakor je bil Puškin, ni pa rodila čistejšega in popolnejšega umetnika.

Josip Vidmar.

Znamenje velikega notranjega bogastva je, če občutimo dognanost umetnine z več strani in kdor pravi, da bere v pesnitvi samo besede, dokazuje da ne razume, kako je treba umetnino prav občutiti.

August Brömse

Nikolaj Pirnat - Maksim Gorkij - Bron 1936

Zasušena paleta

Avtor tega članka je slikar, glasbenik in pisatelj in je doživel lani 70 let.* V vsaki teh treh strok je ustvaril veliko delo. Vse to ogromno delo mu je vzrastlo izza študentovskih let za spoznanje, procvit in bodočnost Slovanstva. Kot glasbenik, slikar in pisatelj je proučeval dušo slovanskega ljudstva na Slovaškem, v Lužici, v Rusiji in pri južnih Slovanih, povsod tam, kjer živi slovanski rod samostojen ali odvisen. Stjepan Radić, vodja kmečke Hrvatske je napisal o njem: „Pogledal je v dušo narodovo, kakor ne znajo ali nočejo naši politiki.“ V mislih je imel Kubovo glasbeno ustvarjanje in popevke dalmatinskega ljudstva. Ludovik Kuba je avtor iz 15 zvezkov sestoječe biblioteke „Slovanstvo v svojih pesmih“, ki je bila in bo vselej ponos naše kulture. Je to delo enega človeka od njegovih študentovskih let do leta 1929., delo petinštiridesetih let človeškega življenja, delo, ki ga je vršil z ljubeznijo prebuditelja v vseh slovanskih deželah in ki ga je izdajal v lastni založbi. V orgelski šoli Skuherskega in na praški akademiji je prejel temelje svoje glasbene in slikarske kulture. Kesneje je

* Uredništvo prinaša prevod Ludovika Kube, da seznanjamo naše bralce z osebnostjo in delom tega češkega slikarja, glasbenika in pisatelja. V I. nadaljevanju bo sledilo zanimivo poglavje o Ažbetovi šoli v Monakovem in o nekaterih naših vodilnih slikarjih.

Nikolaj Pirnat - Don Kihota vozijo v kletki po deželi - Risba 1936

prišel Pariz, za sedem let v Monakovo in končno na Dunaj. Tamkaj je priredil Hagenbund kolektivno razstavo njegovih slik in ob istem času je mednarodni glasbeni kongres poslušal njegovo predvajanje istrskih in dalmatinskih pesmi. Ludovik Kuba, rodom iz Podčrbrad, stoji po širokem formatu svojega duha ob strani cvetu kulturnih delavcev, ki so si pridobili v sodobni zgodovini nevenljive zasluge za Slovanstvo in njega bodočnost.

C.

Torej: spomin. Zasušeni madeži, ki ne izginejo, četudi vsak dan opraskamo paleto, so spomini. Na okroglem robu palete se prelivajo madeži in se vrstijo od bele na sredi na obe strani, v vedno temnejših in temnejših tonih: desno topli, levo hladni — kakor v življenju. Za tega imamo toploto, za onega hlad. Često brez povoda. Ne po naši krivdi, kajti narava tako potrebuje in si poišče zato vzrokov. Boj med privlačevanjem in odbijanjem pomeni življenje. Prvo je pogoj ohranitve, drugo pogoj razvoja sveta. Menjajoče se prevladovanje zdaj ene zdaj druge sile je dihanje celote.

Paleta je obraz povprečne človeške usode. Začnite na desnem kraju in recite: rojen je v temi, ne da bi se zavedel (nezavesten), prihaja človek na svet iz toplega naročja po žrtvi matere. Ogrevajoča skrb ga vodi v sijaj dozorelosti in samostojnosti. Gredoč od srede na levo po lestvi mrzlih tonov pa lahko rečemo: tukaj nastaja za človeka večni boj s sovražnimi bitji. Pri tem se stopnjuje zunanji in notranji mraz, ki doseže svoj višek, ko ohlajeno telo trohni v grobu, ki ga ne imenujemo brez vzroka hladnega in temnega.

Radoje Hudoklin - Marija z Jezuškom - Les (hrast) - 1936 - Cerkev na Sljemenu pri Zagrebu

Človeška duša ne pozabi včerajšnjega dne, dasiravno ga skuša izbrisati sedanost. Mavrični rob palete, ki je ostal tak radi nekdanj nanešenih barv, je kakor naš spomin na zunanje bežne dogodke. Sence na notranji strani ploskve — kamor je slikar polagal eno barvo k drugi, zato da bi z njih združevanjem ustvaril neskončne odseve in presodil, kako si medsebojno nasprotujejo, ali kako se zlagajo, vse to je zopet optična slika bojev in neviht, ki jih je človek v različnih življenjskih izkušnjah moral prestati. Slikar jemlje v roko novo paleto, prazno in nemo, le z odporom in neodločnostjo, ali naj se od stare posloviti. Preden vrže v ogenj njene ostanke, se zamisli nad njo kakor nad grobom in bežno obuja spomin: ah, ta oranžni madež je ostanek one jeseni, ki sem jo slikal tam in tam! Ta cinobrov madež, tole zelenkasto srebro, ona modra sivina, to so spomini na portret onega dekleta, na sivine starca, na poletno nebo...

Vse mu roji v mislih, kri mu stopa v glavo in razpokana deščica mu noče iz rok. Kako pa tudi, ko je bila vendar skozi leta njegova zvesta spremljevalka, tajnica, pripovedovalka! A optični kaos na barvastih čepinjah ga spominja akustičnega kaosa, ki ga s takim užitkom poslušamo pred začetkom koncerta, kadar godbeniki še v zadnjem trenutku poskušajo težavne pasaže in prijeme. To je sicer zvočna zmešnjava, toda kakšna! Zmešnjava krasot, ki jih nestrpno pričakujemo in ki se priprav-

Radoje Hudoklin - Janez Krstnik - Les (hrast) - 1936 - Cerkev na Sljemenu

ljajo za naš sluh. Hipoma in na preprosti ukaz dirigentove palčke se rodi iz valovja umetnikova skladba kakor Venera iz pene.

Toda slikarju ni hudo le tedaj, kadar meče v ogenj od dela ohromelo paletu. Njemu je tesno vsaki dan, ko po končanem delu odmetava one barve. Umetnik odmetava tone, ki so ga tako osrečili, ko jih je doumel, saj jih je s tako ljubeznijo iskal in pripravljaj. Samo en del je dospel na platno zato, da bo skozi leta in leta razveseljeval oko občudovalca, ostanek mora v smeti, v blato samo zato, ker je odveč. Ali se mar ne igra tako tudi usoda z marsikaterim človekom, ki je pogosto nadarjen in sposoben? Ali mar ne izginejo mnogi v pozabljenje brez sledu samo zaradi tega, ker niso znali najti mesta na življenjskem trgu?

Toda — kakšno besedičenje?! Ali se mar ne godi tako tudi velikemu delu cvetja, ki nas očaruje v maju na košatih drevesih? Ogromni del tega cvetja mora z vetrom in dežjem k vragu, zato da imajo dovolj zraka in solnca izbrani cvetovi, kateri so določeni, da dozore in se razbohote bogato in bahavo v krasni posodi na bogati gostiji.

Rekli bomo: slučaj! Zakaj neki naj bo to tako važno? Kaj nam mar nekoliko nepravilnosti, katere se moramo s časom itak privaditi pri sebi in pri drugih?

Toda ravno za to gre, da se slikarju vedno bolj vsiljuje misel, da ne gre za slučaj, marveč za natančno preračunano nepravilnost usode. Ali se ne poslužujemo v svoji človeški nepopolnosti nepravilnega naziva za nezprosni zakon, trdi pogoj in temeljno potrebo za blagostanje vsega, čemur je sojeno na svetu, da doseže to, kar mu pripada? Ni potrebno, da gre vedno za človeka.

Viljem Aba - Novák - Ob Tisi - Iz razstave madžarskih slikarjev na Dunaju Foto - Zihaly I.

Galerija Neumann & Salzer na Dunaju je leta 1936 priredila razstavo novejših ogrske umetnosti. Posebno je stopal v ospredje Viljem Aba-Novák (gl. slika), ki ljubi prizore iz z zemljo zvezanega življenja ogrskega ljudstva.

St. Poglajen - Neuwall

Ko mešamo barvo s čopičem iz svinjskih ščetin zato, da jo ponesem na platno z vršiči nežno prožnih svinjskih ščetin, se moram premagovati, da ne mislim pri tem na bitje (stvor), za katero imamo le žaljivke, ko je vendar njegov delež zadnji in prepotrebni člen slikarjeve roke, zadnji člen v verigi medsebojnega razumevanja med slikarjem in občinstvom. In če je potrebno slikarju, da ima z dlako poraščen jezik, da spregovori duši občudovalca, s kakšno jezo bi šele kazale zaničevane živali na godbenika (ko bi znale govoriti), ko se vendar violinist ne sme braniti konjskega repa, če hoče povedati ono, za kar njegova desna roka ne zadostuje in se njegovi levici ne sme gabiti poseči v drobovje zaklane ovce in iztrgati odtod shrambo blata. Njih stene nam s sodelovanjem konjskega repa pričarajo ono, kar je vnelo skladateljevo dušo.

Ko poslušamo z občudovanjem skladbo, pozabljamo na pomoč in prepotrebno žrtev nižjih stvorov. Zakaj pa pozabljamo nanje, očarani po krasoti umetnosti, ko vendar oni k temu prispevajo?

(Prev. dr. R. Hlavaty)

Nadaljevanje.

„Kot bi narava poskušala eksperiment za večno življenje človeštva, tako je vžgala umetniku hrepenenje v prsih.“

„Kaj ne živi v svojih delih vekomaj?“

„Umotvor je pepel od plamena hrepenenja in hotenja, katerega iskre so za trenutek prešinile daljavo večnosti.“ — —

Fran Tratnik

France Gorše - Krokarji - Mavec - 1936

Simbol svetega Luke, patrona slikarjev, je, kakor ti je znano, vol. Biti moraš tako potrpežljiv kot vol, če hočeš orati njivo umetnosti. Kako dobro se imajo voli, ki nimajo nič opraviti s tem preklicanim slikarstvom. Ampak tole sem ti hotel povedati: Ko bo minila doba melanholiije, boš bolj svež nego prej. Zdravje se ti bo utrdilo in naravo okrog sebe boš smatral za tako lepo, da ne boš čutil nobene druge želje kot slikati. In Tvoja poezija se bo, mislim, na podoben način spremenila. Po ekscentričnosti boš prišel tako daleč, da boš delal stvari egiptovskega miru in največje preprostosti.

Vincent van Gogh

Slikarstvo je poezija, katero vidimo in ne slišimo; poezija je slikarstvo, katero slišimo pa ne vidimo.

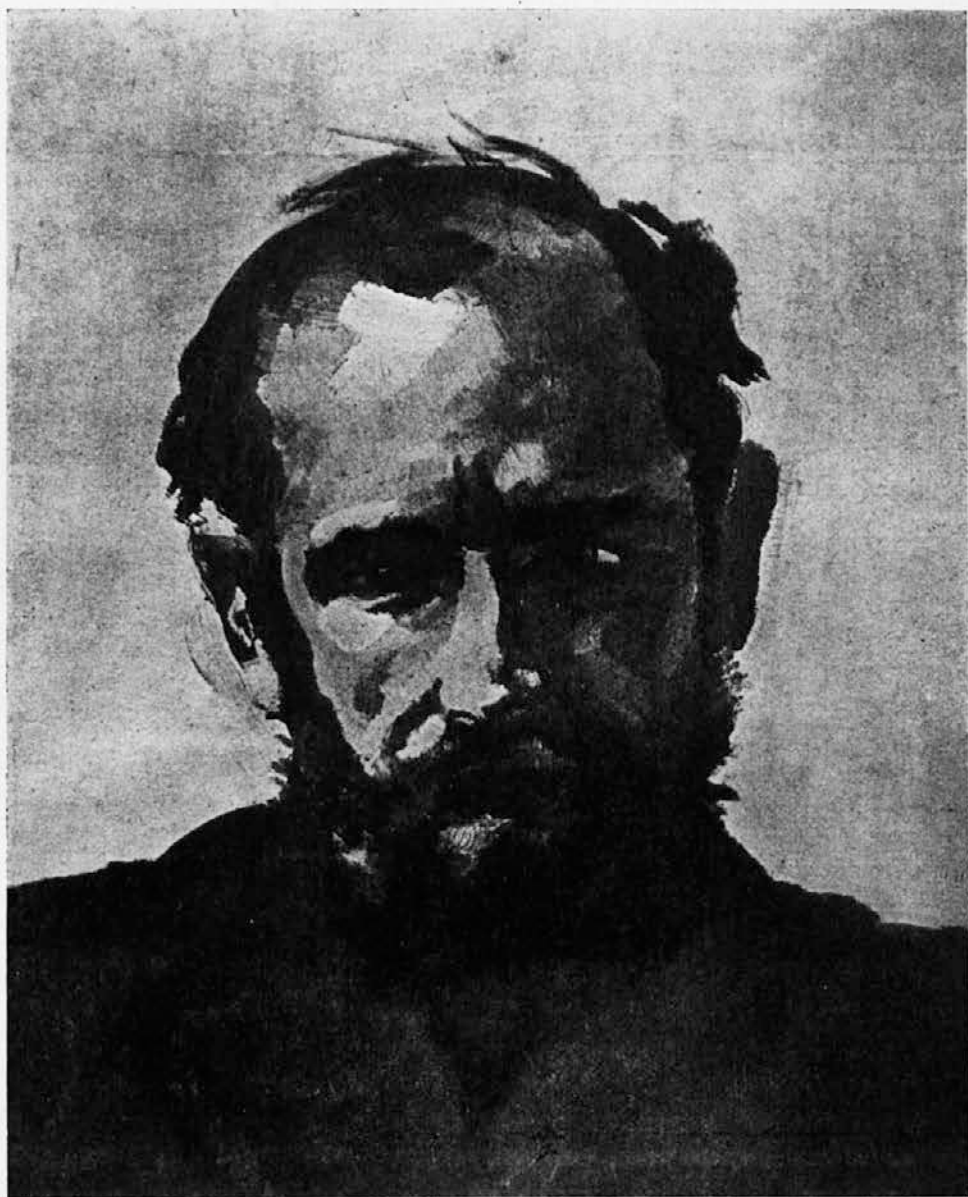
Leonardo da Vinci

Kip neznanega svetnika škofa je nedvomno ostanek kakega oltarja iz poznega XVII. stoletja. Izdelan je v lesu in je bil zmotno polihromiran z zlatom in lazurnimi barvami na srebrni podlagi.

*Delo priča o dobrem kiparju v lesu, ki je svojo figuro zasnoval v enotnem, dosti sklenjenem obrisu ter jo je nedvomno zamislil kot pendant figure na drugi strani oltarja, a ji je vseeno vdahnil polno življenja in kar temperamentnega gibanja. Lepa bradata glava se obrača v primeru s smerjo telesnega giba nazaj, kakor da je nečemu prisluhnila in bo pravkar izpregovorila. Nekoliko nervozno življenje se javlja tudi v rokah, ki so držale nekaj škofovsko palico in svetnikov znak. Po notranjem doživetju motivirani pregibi figure je razburkal tudi obleko, tako da na vsej postavi ne najdete mirnega mesta. V razvojni vrsti se nahaja ta kip na prehodu od mirne, arhitekturne lesene plastike XVII. stol., ki je značilna za naše tako zvane zlate oltarje, k temperamentni, skrajno razgibani patetični plastiki XVIII. stol., ki je črpala svoje pobude iz baročne plastike v marmorju. Tudi obdelava površine našega kipa in njena »tehtnost«
že kažeta sledove teh vplivov.*

France Stelè.

Ljubo Babič (Zagreb) - Miroslav Krlježa - Olje

Pismo iz Düsseldorfa

38 let je minulo, kar sem šel v tujino. Trikrat sem v tem času videl slovensko zemljo, in sicer: leta 1911. nekaj dni, leta 1918. kot avstrijski vojak 14 dni in leta 1935. dva meseca. Od vseh vtisov je vtis domače zemlje vedno najmočnejši. Posebno lep in nepozabljen pa bo spomin na našo lepo domovino po mojem lanskem obisku. Vzrok temu je deloma ta, da se vsak človek, kateri živi dolgo v tujini, v starejših letih č.šče spomni na svojo staro domovino, deloma pa to, da so me moji rojaki tako prisrčno sprejeli.

Karel Jirak (Maribor) - Ples - Olje - 1936

Zanimalo Vas bo morda tukajšnje umetniško življenje. Mesto Düsseldorf ima čez 500.000 prebivalcev in ima med drugim tudi državno umetniško akademijo. Ime „mesto“ ima Düsseldorf od leta 1288., razvilo se je pa šele v zadnjih 50 letih. Mesto je eno najlepših v Nemčiji, imenuje se „die Kunst- und Gartenstadt Düsseldorf“. V mestu je okoli 400 umetnikov (ca. 35 kiparjev, 90 arhitektov in 275 slikarjev). Nevračunanih je še okoli 170 tako imenovanih „tudi umetnikov“ („Auch-Künstler“), katerih stališče se v novi Nemčiji od leta do leta slabša, ker jih nova nemška organizacija umetnikov („Reichskunstkammer“) ne pripoznava za svoje člane. Član te organizacije postane tisti, katerega dela odobri posebna za to postavljena komisija umetnikov. Član dobi potem številko uradne licence, moja številka je: 2443. Vsem tem članom stoje na razpolago razne razstavne dvorane, in sicer v prostorih „Städtische Kunsthalle“ in v „Kunstverein für die Rheinlande“. Te razstave se menjajo vsak mesec. Vsako izmed njih pregleda sodniška komisija, „Kunst-Jury“, in skrbi za to, da se razstavljajo samo umetniška dela. Razen navedenega ima Düsseldorf še veliko palačo umetnosti („Kunstpalast“), v kateri se vrše vsako 2.—3. leto „velike razstave“ („Grosse-Kunstaussstellung“), trajajoče navadno od maja do oktobra. Na njih sodelujejo umetniki iz zahodne — ali pa iz cele Nemčije. Tudi tukaj sprejema dela posebna komisija.

Družabno življenje tukajšnjih umetnikov se osredotočuje v društvu „Malkasten“ („Künstler-Verein Malkasten“). Društvo obstoji že čez 80 let

Karel Jirak (Maribor) - Pot skozi olčni gaj - Olje - 1936

in ima velik vrt (Park), velike dvorane za slavnosti, knjižnico, čitalnico, igralne sobe, kegljišče, jako velike vinske kleti, svojo restavracijo itd. Društvo „Malkasten“ ima okoli 300 rednih (umetniki) ter okoli 700 izrednih članov; poslednjim pripadajo na pr. zdravniki, sodniki, advokati, učitelji na višjih šolah, ravnatelji bank, industrijci itd. Umetnik postane redni član društva, če je večkrat zaporedoma v javnih razstavah dokazal svojo zmožnost. Vse prostore je društvu podaril pruski kralj. Naj še omenim, da takega umetniškega doma ni nikjer drugje v Nemčiji.

Poizkusil sem s svojim malim prispevkom podati slovenskim tovarišem nekaj skic iz življenja tukajšnjih umetnikov, da se vidi, kako različne so razmere tu in v stari domovini.

Josip Slovník.

Zolà, ki se sicer v svoji sodbi o slikarstvu po mojem mnenju kolosalno moti, pravi v „mes Haines“ nekaj zelo lepega o umetnosti v splošnem: „Dans l'oeuvre d'art je cherche, j'aime l'homme, l'artiste.“ Vidiš, to se mi zdi čisto pravilno. Vprašam Te, kakšen mož tiči za temi slikami, katerih tehniko tako hvalijo, kakšen opazovalec, kakšen mislec, kakšen karakter? Često prav nič. Ampak Rafaëlli je nekdo, Lhermite je nekdo; in ob mnogih slikah skoro nepoznanih umetnikov čutimo, da so napravljene z močno energijo, s čustvom, strastjo in z ljubeznijo.

Vincent van Gogh

Človek je skrivnost sam sebi, je le senca svoje duše. Umetnina se pač rodi v duši, obliko ji dasta srce in razum.

Miha Maleš

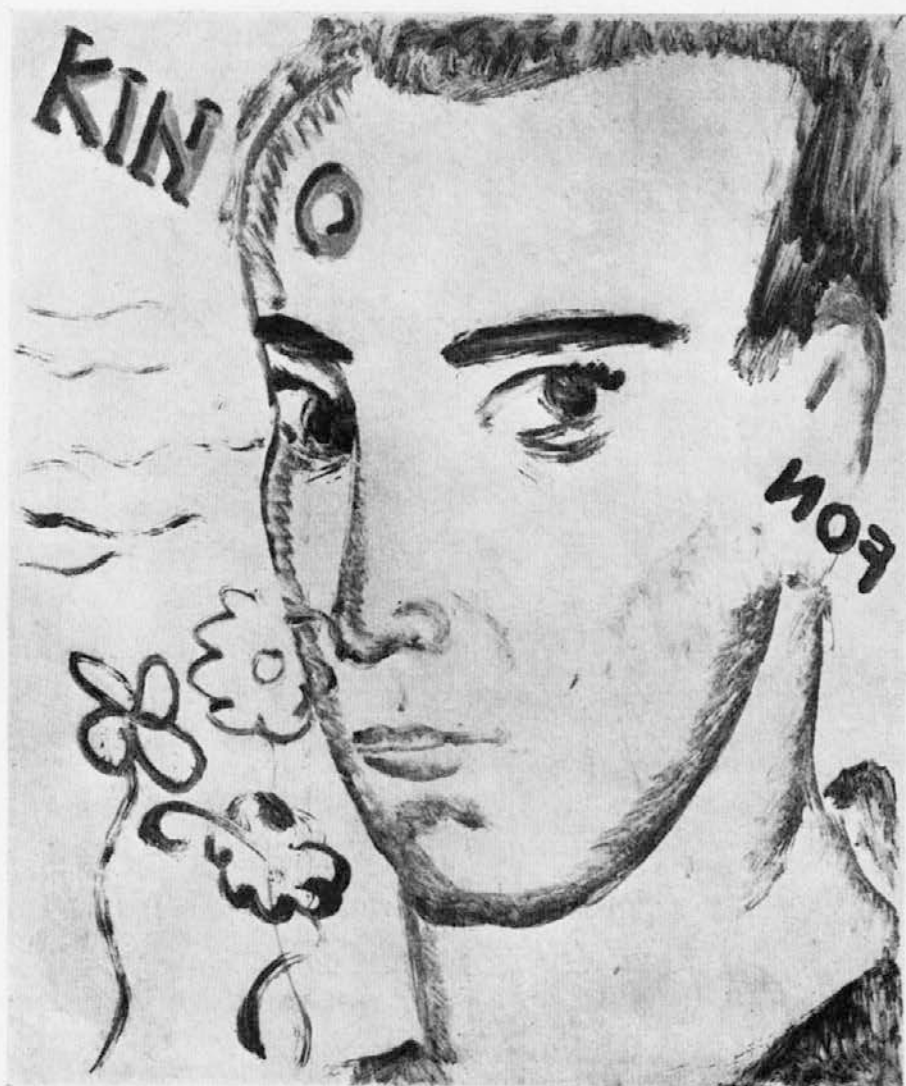
Miha Maleš - Tiger - Monotipija - 1931 (Berlin) - Privatna zbirka

Stajerska deželna galerija v muzeju Joaneju v Gradcu je iz samostanske lasti, in sicer zlasti iz samostanov v Admontu in St. Lambertu, pridobila važne umetnine. Te so bile v zvezi z odličnimi deli iz dunajskega „Umetnostno-zgodovinskega muzeja“, avstrijskih provincialnih muzejev in privatnih zbirk razstavljene v Umetnostno-zgodovinskem muzeju v razstavi „Malerei und Plastik in Steiermark bis 1400“. Razstava je družila malo poznane ustvaritve visoke umetniške vrednosti, kakor na primer kip Madone iz Admonta (okoli 1320), trpeče vznemirjenega vstalega Kristusa iz kroga mojstra portalnih figur v Steyru in je imela svoj višek v delu Hansa iz Tübingena (glej sliko str. 56.) ter mojstra iz Gross-Lobminga.

St. Poglajen-Neuwall (Dunaj).

Umetniško ustvarjanje se giblje med obtoževanjem in zagovarjanjem samega sebe in našega življenja. Med sanjami in realnostjo. Med izpovedjo in prikrivanjem. Med lažjo in resnico.

Dore Klemenčič

Miha Maleš - Lastna podoba - Monotipija 1928

Moje oko se ne peha za tem, da bi iskalo v metežu barv v svetlih in temnih lisah zanimivosti in interesantnosti — temveč skuša podati ono stran življenja, v katerem danes živimo. Tudi mi ni, da bi hlapčeval prirodi, niti za njeno nasiljevanje, neskončno pa sem vesel, kadar se mi posreči, da mi poganja oblika povsem iz notranjosti; se vdaja v linijo in formo, tako kakor že hoče moje kmečko sentimentalno srce sredi hrupnega vrveža velikega mesta.

Sicer pa, ali poznate moj amulet? — to je veliko gorenjsko lectasto srce, ki se tesnobno pozibava na steni moje zibke mansarde, obpljuskane od valovanja vele mesta . . .

Ne frazarite o navadnem človeku, češ, da ne razume umetnosti! Taka je natura že od vekomaj: nekdo doživi več, drugi manj, tretji pa sploh nič!

Miha Maleš (1927)

Kmet govori Bogu

*Moj srp je rezal Tvoje bilke,
moj znoj je močil Tvoje trte,
večer je, vžgi zvezdâ svetilke.*

*Moj molk častil je grozd in travo,
srp, koso, sode, klet in kravo,
zdaj k Tebi so oči uprte.*

*Moj plug oral je Tvoja polja,
Tvoj prst oral je moja lica,
še za - Te je na mizi žlica.*

*Prisedi, z mano povečerjaj,
potem pa ves svoj dolg izterjaj.
In naj zgodi se Tvoja volja.*

Alojz Gradnik

Miha Maleš - Adam in Eva - Tempera - 1936

Iz umetniškega sveta

Razstava cesarja Augusta v Rimu.

Med raznimi velikimi prireditvami letošnjega leta v Italiji bo poleg Tintorettove razstave v Benetkah, ki se otvori aprila, vzbujala največ pozornosti razstava cesarja Augusta v Rimu. Otvorila se bo meseca septembra in hočejo Italijani ž njo proslaviti 2000 letnico rojstva ustanovitelja rimskega imperija, cesarja Augusta.

Razstava bo prikazala zgodovino cesarja in njegove dinastije, obenem pa tudi kulturo, ki se je pod njegovo vladavo razširila po Italiji kakor tudi po provincah. V ta namen so bili določeni v posameznih državah posebni odbori, ki naj iz rimske ostaline svojih dežel izbere ono, kar smatrajo za najbolj prikladno, da se na razstavi v tej zvezi pokaže. Zanimalo bo morda marsikoga, da bosta iz rimskih zbirk ljubljanskega Narodnega muzeja na razstavi zastopana dva spomenika v mavčnih odlitkih. Prvi je vsem obiskovalcem našega muzeja znana pozlačena bronasta soha mladega Rimljana, ki so jo našli leta 1836. pri kopanju temeljev za kazinsko poslopje, drugi pa je portretna glava neznanega Rimljana, nastala okrog leta 300. po Kr.

Glava je bila najdena pred kakimi 100 leti nekako na kraju hiše, ki stoji na oglu Ceste 28. oktobra in Bleiweisove ceste in bo izšla v prihodnjem zvezku Zbornika za umetnostno zgodovino, ki se že dolgo pripravlja, o njej kratka razprava.

Slovenski obiskovalci Augustove razstave v Rimu bodo tedaj videli na njej ta dva odlična spomenika iz nekdanje Emone. Zastopana pa bo tudi rimska kultura Celeie in Poetovia po kopijah spomenikov, katere so za to priliko v mavcu odlili po navodilih direktorja splitskega muzeja dr. Mih. Abramčiča, ki mu je poverjena organizacija naših provinc. Razstava obeta biti ravno zaradi sodelovanja „provinc“ ne le za laika, temveč tudi za znanstvenika poučna.

—

V nekem arhivu na Holandskem so našli zapisnik nekega zbiralca umetnin iz leta 1674., v katerem popisuje, koliko je plačal za slike. Za sliko F. Halsja je dal le 28 hol. zlatnikov, za Rembrandtovo le 16 zlatnikov, a za sliko P. Lastmanna (učitelja Rembrandta) pa 120 zlatnikov. Danes imajo slike Halsja in Rembrandta milijonske vrednosti — Lastmannove pa komaj

Gojmir Anton Kos - Vrtnarjeva hčerka - Olje - 1937

nekaj tisočakov. Rembrandtova „Hendrickje Stoeffels“ je bila prodana leta 1827. v Leipzigu za 209 tolarjev — a na avkciji pri Huldshinskem v Berlinu leta 1928. za — 570.000 mark.

Svetovna razstava v Parizu se vrši v znamenju umetnosti in tehnike 20. stoletja. To nam dan za dnem izpričujejo vsi pariški programi in prospekti. Torej gre povsem in v pravem smislu besede za *moderno umetnost*. Tendenca je: *karakteristika našega stoletja in ne minulega*.

Kitajska umetnost je bila razstavljena v Pragi v januarju letos iz zapuščine pok. slikarja Vojtěcha Chytila. Chytil je bil več let profesor za evropske umetnosti na državni umetniški akademiji v Pekingu.

Iz Beograda je dobil neki ljubljanski arhitekt pooblastilo „skomandirati“ dela slovenskih umetnikov za pariško razstavo v Beograd. Kakšne neokusnosti so zaradi tega nastale, je že znano iz časopisov preveč. Vprašamo samo še to: kako ta gospod pride do tega, da si lasti tako legitimacijo? In pa,

Božidar Jakac - Laponec iz Kantokeina - Risba - 1936

kaj bi bilo, če bi sprejel kak slikar tako „pooblastilo“ za arhitekta?

—
Umetniško združenje „Mánés“ v Pragi praznuje letos 50 letnico obstoja. Ob tej priliki bo priredilo 3 velike razstave:

1. od aprila do novembra veliko francosko razstavo, na kateri bo razstavljenih preko 100 del (Manet, Bonnard, Cézanne, Matisse, Picasso in drugi);

2. „Mánés“ razstava, ki naj pokaže razvoj združenja;

3. razstavo najmlajše generacije skupno z znamenitimi sodobniki iz drugih držav (Brague, Picasso, Munch, Kokoschka, Thory) kot gosti.

—
Proračun banske uprave dravske banovine predvideva za proračunsko leto 1936/37 postavko Din 155.000.— za nakup umetnin itd.

—
Državni spomeniški urad v Pragi je pred kratkim preizkusil novo metodo za zatiranje lesnega črva v sohah. Trije dragoceni rezljani oltarji z baročnimi figurami so bili

neprodušno obzidani odnosno ločeni od ostalega dela cerkve, nakar so prostor napolnili s ciano-vodikovim plinom. Preizkus je pokazal, da je bil lesni črv popolnoma uničen, dočim umetnine vsled učinka strupenega plina niso niti najmanj trpele.

—
Zeneva, februar 1937. Ženevski umetnostno-zgodovinski muzej je priredil skupno s pariškim Louvrom in Francoskim umetniškim združenjem razstavo francoskega predimpresionističnega slikarstva, na kateri je bilo preko 60 slik in nad 100 akvarelov in risb (Corot, Théodore Rousseau, Millet, Delacroix, Courbet in barbizonska šola).

—
Praga, Paviljon „Myslbeč“, februar 1937. Razstava pod naslovom „Slovaška in podkarpatska Rusija, njih kraji in ljudje v likovni umetnosti“.

—
Letos aprila se otvori v Jakopičevem paviljonu II. pomladanska umetniška razstava, katero priredi D. S. L. U.; v maju pa razstava Janeza Šubica.

Pod gornjim naslovom je pričela v Pragi (založba Dr. Ed. Grégr a syn, Praha II) z novim letom izhajati revija za umetnost, ki jo izdaja znani specialist za umetniško zbiralstvo Adolph Donath. List je namenjen predvsem zbiralcem umetnosti. Uvodoma razpravlja A Donath o „Gledanju in zbiranju umetnosti“. O „Romanističnih slikah na dunajskem umetnostnem trgu“ razpravlja Poglayen-Neuwall, o umetnosti na Holandskem 1936 pa A. Heppner. O zlatarskem umetniškem okrasu govori v obeh zvezkih Friedrich Neuburg, o steklu A. Dorn. Prokop Toman, znani praški zbiralec, pa prispeva članek „Silhuette praških zbiralcev umetnosti, ki sem jih poznal“. Na podobno témo se nanaša tudi Volfova študija o Steinbachovi zbirki Dürerja. Umetnostna poročila skoro iz vseh držav zaključujejo okusno natisnjene in opremljene zvezke, katerim je na platnicah pridodan koledar avkcij ter razvidnica praških muzejev in galerij.

—
V Zagrebu izhaja „Ars“ 1937, revija za kritiko, teorijo in zgodovino umetnosti, ki jo urejuje redakcijski odbor pod odgovornim uredništvom Zdenka Vojnovića. Revija, ki izhaja mesečno, je zelo pestra in prinaša literarno-teoretične, kritične in polemične članke iz vseh panog hrvatskega umetniškega življenja, ozira pa se tudi na druge zanimive pojave v evropski umetnosti.

V 2. številki letnika 1937 so zlasti pomembni članki dr. Josipa Badalića (Puškin u hrvatskoj književnosti), A. Galina (Dalmacija bez umjetnosti), Krste Hegedušića (Negativne pojave našeg likovnog života)

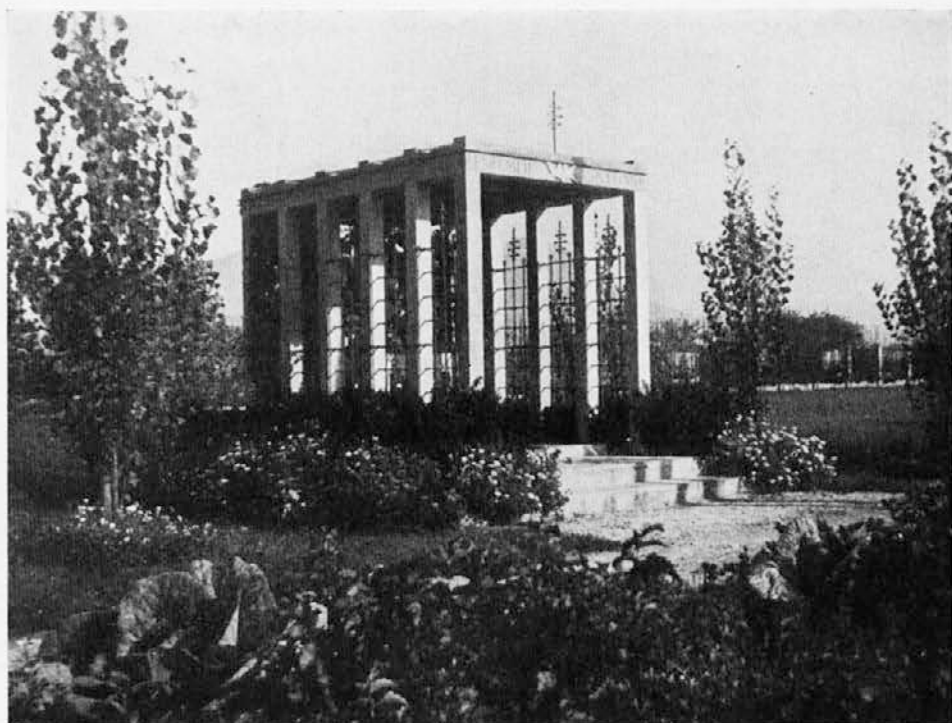

Alojzij Kogovšek - Prebujajoča - Mavec - 1936

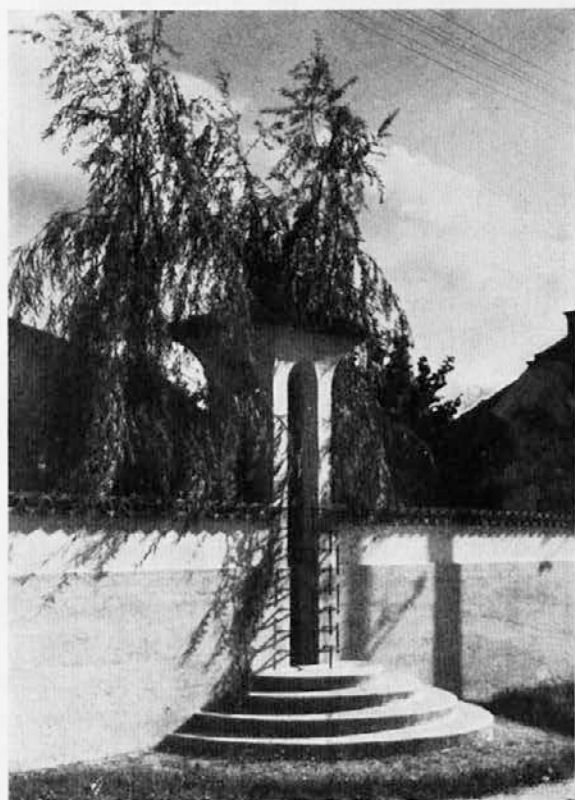
in pa razprava prof. Ljube Babića o francoskem slikarju Gustaveu Courbetu.

Revija prinaša med tekstem na navadnem papirju tudi reprodukcije del hrvatskih in tujih likovnih umetnikov.

List, ki je dobro urejevan, priporočamo. Naroča se v Zagrebu, Masarykova ulica br. 19/II, in stane letno Din 100.—.

Ing. Tomaž Štrukelj - Vrtna kapelica v Št. Vidu

Ing. Lado Kham - Znamenje v Domžalah

ZNAMENJE V DOMŽALAH.

Prvotno za vrt namenjeno znamenje kot zaobljuba hišne gospodarice, se glede na željo domačega župnika, ki je želel imeti nadomestek za v bližini odstranjeno staro znamenje, uporablja kot procesijska in pogrebna postaja. Nastala je torej rešitev, ki ugotovi obema željama tako, da stoji znamenje ob cesti kakor tudi na vrtu. Vrtni zid je prekinjen, obe polovici pa veže na štirih stebričkih stoječe znamenje, ki je dvignjeno za nekoliko stopnic nad teren. Središče tvori pokončen prizmatičen podstavek iz ihanskega marmorja, ki drži slok bakren križ. Stopniški plato je podkleten ter vsebuje humus za obe vrbi žalujki.

Hala

Ing. arh. Omahen Serajnik

Abstraktna umetnost v Švici.

Kakor znano, je abstraktna umetnost posebno v Švici močno razvita, za kar nam govore že imena Arp, Le Corbusier, Klee in druga. Lani so imeli v Zürichu (Kunsthau) razstavo pod naslovom „Časovni problemi v švicarskem slikarstvu in plastiki“. V ospredju je stala abstraktna umetnost. Pripadniki te struje, ki je danes že jako umerjena v primeri z elanom, ki ga je imela pred kakimi 10—20 leti, zastopajo načelo, da umetnost ustvarja resničnost, da je v pravem smislu besede pro-

duktivna. Seveda je realnost, ki so jo pokazala ta zbrana dela, od sile subjektivna in tudi izključna. Pogosto ni videti nič drugega več, kakor nove permutacije geometričnih likov, ki so zadnje iztočnice raznih kubokonstruktivizmov.

Ti liki imajo vlogo raznih elementov slike, n. pr. barv, predmetnosti in podobnega; varujejo se vsega konkretnega, so abstraktne slike podobne nekaki slikani matematiki. Očividne pa so pobude, ki jih iz te struje prejema moderna dekorativna obrt, zlasti reklama in plakatna stroka.

Salon

Kot v vrtu

Ing. arh. Omahen Serajnik

Galerije v Zagrebu. Iz članka mladega hrvaškega slikarja Krste Hegedušića v 2. številki zagrebške umetniške revije „Ars“ posnemamo naslednje podatke:

Moderna galerija v Zagrebu je nastala s preselitvijo v nove prostore „Seljaškega doma“ in jo vzdržuje banovina z letnim doprinosom Din 150.000.— V letu 1936. je banovina nabavila umetnin za to galerijo za Din 205.000 tako, da je galerija vsled tega pridobila 45 novih del. Ker so razstavniki postali premajhni, je banska uprava razširila galerijo za 3 nove prostore. Avtor članka pa je kljub temu mnenja, da galerijske zbirke ne predstavljajo posebne vrednosti, ker se je nakupovalo brez pravega kritičnega pogleda na umetniško vrednost posameznih del. Po njegovem mnenju je krivda na odboru „Moderne galerije“, ki mu načeljujejo Ivan Meštrović, Tomislav Krizman in Jozo Kljaković, torej trije znani hrvaški likovni umetniki, ki tudi izključno odločajo o tem, katere umetnine pridejo v „Moderno galerijo“.

Dom likovne umjetnosti kralja Petra I. Osvoboditelja se gradi po projektu Ivana Meštrovića in je veljal dosedaj okroglo Din 5,800.000.—, v čemur pa ni vračunano zemljišče, ki ga je darovala zagrebška mestna občina. Za dograditev po potrebnih nadaljnjih Din 850.000.— tako, da bo dom veljal preko 6 in pol milijonov dinarjev.

Hegedušić pripominja, da se dom gradi že več let, veljal bo težke milijone, notranji raspored prostorov pa se iz neznanih razlogov drži v največji tajnosti.

Gradbena oblast se je v preteklem letu strastno zanimala za priključek fasade hotela „Miklič“ k sosedni „Grafiki“. Cela četa arhitektov je delala skice, a skoro vse je visoka estetska institucija odklonila. Kako to, da se ta forum ni zganil že pred leti, ko je bila predložena prva zasnova hotelske fasade? Že takrat je bilo pač jasno, da to ni fasada za hotel na tako eksponiranem mestu. Sicer pa nam vzdignata marmornata plošča dovolj razločno pove, ka-

Hans von Tübingen - Križani iz 1450 Les - Linz - Deželni muzej

teri umetnik je zasnoval prvotno lice, ki mora danes pri študiju priključka hočeš nočeš vsakemu arhitektu služiti za podlagi.

Odbor za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani še do danes ni čutil potrebe, da bi pojasnil, kaj je s postavitvijo spomenika, za kar so že v prvi številki „Umetnosti“ javno vprašali slovenski kiparji. Ali je temu vzrok „prezaposlenost“, ali pa je že zopet na delu kaka „višja sila“?!

Don Kibot je iz knjige, ki jo je letos v opremi Nikolaja Pirnata izdala Slovenska Matica.

V Ljubljani smo s konkurenčnimi razpisi zelo skopji, posebno v arhitektskih problemih. Vsa velika dela rešujejo priznane „instance“ in arhitekti se morajo zadovoljiti z risanjem monogramov za žepne robce. Zato smo se razveselili vesti, da je za veliko desetmilijonsko palačo razpisana interna konkurenca med povabljenimi arhitekti. Zvedeli smo naslednje podrobnosti: Nagrada za osnutek je proračunski vsoti primerno visoka, znaša 4000 Din za več-

Meta Vidmarjeva - Čarovnica

Narodni (ljudski), kakor tudi umetniški ples izvirata iz človekovega „naravnega gibanja“.

Ples je izraz stopnjevanja življenjskega občutka, govor razgibanega telesa in eden izmed najprvobitnejših izrazov človeka.

Njegove prvine: čas, moč, prostor.

Zmožnost stopnjevanja „naravnega, naravnega“ do take višine in popolnosti, da nastane nekaj „novega“, — je človeku prirodni dar. Ta dar pa je ravno tako prirodni kakor vse človeško. Umetnik — tudi plesalec — se od neumetnika razlikuje samo po moči svojega daru, ne pa po nekem elementu, ki bi bil naturi in narodu tuj.

Moderna plesna umetnost je sodobni plesni izraz, se pravi izraz, s katerim se je plesna umetnost vrnila k svojemu izvoru, k naturi.

Meta Vidmarjeva.

mesečni študij in napravo podrobnih načrtov — ne idejnih skic. S to ceno je plačana tudi avtorska pravica! Kaj hočete še več — umetniki? Pravijo, da je od šestih povabljenih le eden odklonil to vzvišeno pomoč brezposelnim arhitektom.

Neki socialno čuteč arhitekt je pri adaptaciji stare hiše v mladinski dom predvidel marmornate okenske police, pozabil pa je stara stranišča nadomestiti s školjkami na vodno izplakovanje in črvice lesene postelje zamenjati z bolj higieničnimi ležišči. Točno ni mogoče ugotoviti nagibov, ki so ga k temu vodili: ali zgolj čut za lepoto ali pa dejstvo, da bo otroke zeblo na kamenitih policah in torej ne bodo sedeli na oknih in prodajali zijal.

Radoje Hudoklin je slovenski kipar, ki stalno živi v Zagrebu, kjer ima tudi svoj atelje. Posebno lepe uspehe ima pri cerkvenih delih, ki jih je že veliko napravil po raznih, zlasti hrvaških cerkvah.

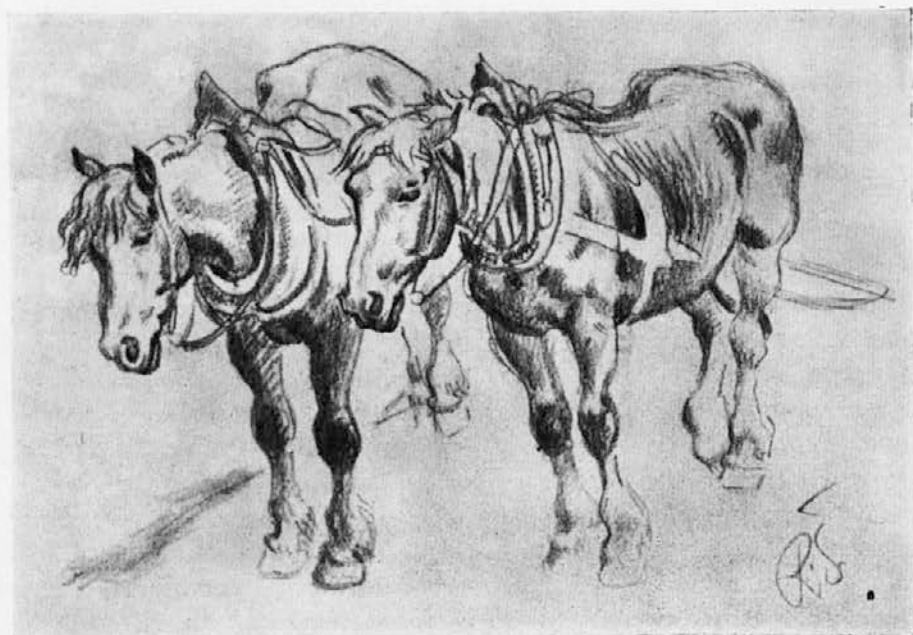
Recenzent Treh razstav v zadnji številki „Ljubljanskega zvona“ ni čutil potrebe v svojem poročilu omeniti gostovanje praškega slikarja Jana Slavička v Ljubljani. Gotovo je, da je Slaviček pomembnejša oseba za češkoslovaško kulturo, kakor je recenzent za — „Ljubljanski zvon“.

Slavko Tomerlin, „odlični“ hrvaški „umetnik“, je zaključil svojo razstavo v Jakopičevem paviljonu. V časopisih je izjavil, da ne išče v svoji slikarji nobenih problemov (to se vidi na slikah!), in da je naravi zvest (da, ali narava njemu ni...).

Z vodo, po vodi. Leta 1935 se je osnovala v Ljubljani — Jugoslovanska umetniška skupina Slovenski lik. Leta 1936. se je ista skupinica prelevila v Umetniško društvo Slovenski lik. Ker je pa letos že v začetku leta (1937) nastala kriza — najbrž zaradi imenoslovja — je prenehalo ali prenehala obstojati. Zaradi vestnosti še pripominjamo, da je imelo to „društvo“ predsednika, tajnika, blagajnika in preglednika — članov pa nič.

Pariška razstava. Za čast svojega naroda iščem pri poštenih, narodno zavednih slovenskih ljudeh takojšnje posojilo v znesku 10.000 Din proti jamstvu v mnogo višji vrednosti. Ponudbe sprejemam do 23. t. m., kasneje ne več. R. Jakopič, Ljubljana, Novi trg 2. („Slovenec“ 18. febr. 1937.)

Znana založba „Phaidon“ na Dunaju je konec minulega leta izdala knjigo 500 avtoportretov, med katerimi je kot edini Slovenčan zastopan Ivan Meštrovič. V tej zbirki je tudi slika znanega baročnega slikarja in stavbarja Andrea Pozza, ki je morda isto-

Rajko Šubic - Študija

Ivan Kos (Maribor) - Stara dubrovniška ulica - Linorez 1936

veten z umetnikom enakega imena, ki je napravil načrte za ljubljansko stolnico in jo je nameraval prvotno tudi poslikati s freskami, a je to delo pozneje prevzel Giulio Quaglio. — Kje so: Rjepin, Jakovljevič, Grigorijev — Štursa, Mánes, Aleš — Skoczylas, Matjejko — Vasnecov itd. itd.? To omalovaževanje naj bo primerno zrcalo vsem našim gorečim čestilcem germanske „kulture“!

Praga, Paviljon Myslbek. Razstava J. V. Mrkvičke (svoječasní rektor praške in sofijske umetniške akademije). Razstavo je v navzočnosti zastopnika prezidenta republike, avtorja in mnogih odličnih oseb otvoril bolgarski poslanik v Pragi.

V francoskem parlamentu je predlagal G. Doussain zakon o pomoči umetnikom v sedanji krizi. Predlaga poseben sklad, iz katerega bi se naročale za vse državne stavbe notranje in zunanje dekoracije, kipi, freske, mozaiki, okna in podobno.

Spredaj objavljamo pesem, ki jo je Puškin napisal v svojem 16. letu. Vzeta je iz Klopčičevih prevodov Puškinovih pesmi, ki izidejo pri „Naši založbi“ v Ljubljani.

Znanemu nemškemu impresionistu Maxu Liebermannu, po rodu Židu, ki je bil do

nedavnega časa predsednik nemške umetniške akademije, a je vsled svojega semitskega porekla to funkcijo izgubil, so priredili z velikim uspehom posmrtno razstavo njegovih del v dunajski Novi galeriji (Neue Galerie).

13. marca 1937 je bila 200 letnica rojstva velikega ruskega arhitekta Vasilija Ivanoviča Baženova (1733—1799). Učenec znamenitega francoskega mojstra Ch. de Waillya je bil kasneje član akademij v Parizu, Rimu, Florenci in Bologni. Bil je pobornik novih klasicističnih tendenc v zapadni stavbarski umetnosti. Žal pa s številnimi tedanjimi načrti vsled nerazumevanja carice Katarine II. ni prodril in ga bo šele sedanja velika razstava njegovih del, ki se pripravlja v Rusiji, pokazala v vsej njegovi veličini.

Sodbe o „Umetnosti“

Iz Prage:

Nov časopis za umetnost.

V Ljubljani izhaja sedaj nov umetnostni časopis, ki ima umetniški obraz. Imenuje se „Umetnost“ in izhaja štirikrat na leto. Za redakcijo se briga v prvi vrsti Miha Maleš, ki je interesanten slikar in risar, dalje dr. Rajko Ložar in Francè Gorše.

Reprodukcije se smejo pokazati.

(*Internationale Kunstrevue 1937, Februar.*)

France Gorše - Plaketa za mednarodni plesni turnir v Ljubljani - Bron - 1937

„Umetnost“ je bibliofilsko urejevana revija, katera se lahko uvrsti med najlepše revije kulturnih narodov. V uredniškem odboru so predstavniki sodobne slovenske umetnosti. V reviji lahko sodelujejo vsi umetniki vseh smeri in generacij.

(O. B. „České Slovo“ 12. III. 1937.)

Iz Berlina:

„Umetnost“, mesečnik za umetnost. V Ljubljani, glavnem mestu Slovenije, je bil pod imenom „Umetnost“ ustanovljen nov umetnostni časopis, za čigar izdajateljstvo odgovarja Francé Gorše, znani slovenski kipar. List ima, kakor je razvidno iz prvega snopiča, hvalevredni cilj, seznaniti širše kroge s staro in novo slovensko umetnostjo, ozira se pa istočasno tudi na dogodke mednarodnega umetniškega življenja.

(Die Weltkunst 1937, 6.)
(Poglayen-Neuwall)

Iz Zagreba:

... Četudi je držan list na neki akademski višini, dovolj zavrt, ga priporočamo kot edino slovensko umetniško revijo in želimo, da bi čim bolj izrazil slovensko umetnost — toda da bi v njem našel svoj svet i

„tisti skriti Cankarjev umetnik, tisti človek iz ljudstva“ (iz uvodnega članka).

(Ars 1937, 2.)

O reviji so poročali tudi naši časopisi, zagrebški in beograjski.

Iz Celja:

P. T. „Kaj pa je tebe treba bilo...“ vprašam onega, ki to „umetnost“ pošilja okoli? Če mislite, da je umetnost nekaj zmedenih potez po platnu ali papirju, pa čisto trapasti obrazi, okorne postave (na primer M. Sedej), ali pa fantazije enega Maleša, ki menda vsled trenutne konstelacije kviri slikarski material okoli, se pač motite, pa amen! Vsa ta „mlada generacija“ naj gre v šolo k onemu 10 letnemu fantičku, ki v „Mladem Jutru“ priobčuje svoje izdelke in naj potem kaj naredi. Taki pacarji pa, kakor so, naj se oprimejo kakega drugega posla in naj ne diskreditirajo ob vsaki svoji pojavi ime umetnost. Isto velja o verzopiscih etc... Vse skup v kak lagor in obraniti mirno ljudstvo pred to invazijo! Jaz sem 28 letnik in povem, da naj še danes vsa ta „mlada“ generacija (obenem tudi tričetrt komunistična!!!) gre v šolo k Prešernu, slikarjem F. Veselu, Vavpotiču, — in potem naj ostane lepo tiho ter da ljudstvu mir. Dokler imate take otroško jecljajoče tvorbe, se ne štulite naprej, četudi hočete svojo nezmožnost maskirati z „novo smerjo v umetnosti...“

(Dopis uradnika iz tovarne barv v Celju.)

Iz Mislinja:

P. T.

„Nisem obvezan Vam plačati za stvari katera nisem naročil! Lahko pošljete tudi hišo in ne vem kako pridem do tega da bi si vzel trud napisati naslov marko itd. samo zato ker se zljubi nekateremu me nadlegovati! (NB. s pošto dobite zvezek nazaj!) mimogrede omenjeno sem sam slikar in Vaša ‚umetnost‘ hm.“

(Dopis akademsko naobraženega gospoda.)

„Umetnost“ izide štirikrat na leto. Celoletna naročnina znaša Din 40.—; na umetniškem papirju Din 60.—. Posamezna številka Din 15.— oziroma Din 20.—. Naroča se na naslov: Uprava „Umetnosti“, Ljubljana, Pod turnom 5.

Izdaja Bibliofilska založba v Ljubljani. Urejuje uredniški odbor (Miha Maleč, dr. Rajko Ložar, France Gorše), odgovarja France Gorše. Vsi v Ljubljani.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. (predst. Josip Štrukelj) v Ljubljani.

Mestna hranilnica ljubljska

Nove vloge . . . Din 50,000.000—
Oproščene vloge,
prenešene na
nov račun . . . " 60,000.000—

Skupno stanje no-
vih vlog . . . Din 110,000.000—

Nove vloge vsak
čas izplačljive

Obrestna mera do 5%

Za vse vloge jamči mestna
občina ljubljanska

KUNOVAR FRANJO

KAMNOSEŠKO PODJETJE
POKOPALIŠČE SV. KRIŽ
LJUBLJANA

TELEFON 27-87

PRIPOROČA DOMAČE
MARMORJE ZA VSA
KIPARSKA DELA / IZVR-
ŠUJE POKOPALIŠKA
IN STAVBNA DELA /
VELIKA IZBIRA NAGROB-
NIH SPOMENIKOV /
ALBUM NA RAZPOLAGO

Zobna ordinacija

Dentist

Leopold Smerkolj

Ordinira za zdravljenje zob

Laboratorij za moderno tehniko in
keramiko od 8. - 12. ure dopoldne
in od 2. - 6. ure popoldne

Ljubljana VII, Celovška c. 32

Račun poštne hranilnice 15.307
Telefon 34-48 Telefon 34-48

INSERATE

z odličnimi uspehi
in lične prospekte
Vam sestavi in tiska

DELNIŠKA TISKARNA D. D.

Ljubljana, Dalmatinova 8 - Tel. 21-32

Moderna električna svetila

lestence, namizne svetilke,
reflektorje, armature za vse
vrste, specialna svetila,
žarnice itd. Vam nudi v veliki
izbiri in po solidnih cenah

Elektroindustrija D. D.

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13

J. BONAČ SIN

Ljubljanska kartonska tovarna in papirna
Industrija LJUBLJANA

Tovarna za papir in lepenko: KOLIČEVO, DOM-
ŽALE, centrala: LJUBLJANA Čopova cesta 15

Telefoni interurban 23-07 in 84-81
Brzjavni Bonač sin Ljubljana.

IZDELKI:

Vsakóvrstne kartonaže in drugi papirni iz-
delki. - Papir, lepenka in karton.

Tovarniške znamke za toaletni papir
„Sanol“ in „Hermes“
za registratorje in mapa za korespondenco
„Hermes“ in „Redos“

Fr. Stelē

MONUMENTA ARTIS SLOVENICAE

V celoti je izšla I. knjiga tega
veličastnega dela, »Srednjeveško
stensko slikarstvo«; II. knjiga »Sli-
karstva baroka in romantike«
izhaja v snopičih.

Zahtevajte podrobne prospekte od
AKADEMSKE ZALOŽBE
V LJUBLJANI, Šelenburgova ul. 6/l.

Okvirji

okvirne late v vseh izdelavah

BOR-Pavel Obersnel

Zg. Šiška 50

Telefon šte. 27-78

Najlepši okras sobe je

knjižna omara

*z lepo in okusno vezanimi
knjigami. — Lepo vezavo, od preproste
do najfinejše, Vam oskrbi knjigoveznica*

JOŽE ŽABJEK

Ljubljana, Dalmatinova ulica šte. 10
Telefon 24-87

*Izdelava vsakovrstnih trgovskih knjig po
naročilu, kakor tudi vseh drugih v ta
stroko spadajočih del. Lastni tiskalni stroj.*

P

**PRIDOBIVAJTE NAM
NOVIH NAROČNIKOV!
POKAŽITE REVIJO
SVOJIM ZNANCEM!**